

slavni Šafařík povedal, kar priča, da korena ni poznal, ne ondaj 1808, ne leta 1837 v „starožitnostih“ (vidi Kolpljane), drugači bi ga bil gotovo povedal, kakor pri drugih imenih. Zdaj ga ne vém tudi jaz; in mislim da je po izgledu naj slavnějšíh jezikoznancov početniku spametneje reči na ravnost: ne vém, ali vsaj morebiti kot kaj neverjetnega povedati, kar bi bilo treba kmalo preklicati. Vsem besedam ne bodo nikoli jezikoznanci vsega sveta do korena prišli. Koliko besed je potehnilo, preden jih so zapisali, lastne imena iz takih izpeljane pa še živé; kdo bo takim koren ali pomen uganil? Taka je nemara tudi s Kolpo.

Preskočivši druge mervice, naj povém tukaj le še dvoje: Slovaška beseda „hokyn“ (prav hokynař, žensk. sp.: hokyně) je iz nemške: der Hoke, Hōke, Höcker, žensk. sp.: Hökin, Höckerin (vide Jangman, Bernolak, Adelung.) Po tem takem bi morali Sygini, — ako zdaj po g. Terstenjakovo sodimo, da je „Sygin“ iz „hokyn“ — Nemci biti, ne Slovani. — Ali so morda besedo „Hoke“ itd. Nemci od Slovakov vzeli? —

Lahko, da je kedaj kateri narod katero reko po svojem imenu kerstil; ali večidel so menda narodi dobivali imena po rekah, gorah itd. Te misli je tudi Šafařík na več mestih. Ni bilo treba, da bi jim bile stvari imena dajale, lahko so jih dajali sami ali pa sodje. Premišljajte imena: Sorič-ani, Po-Savci, Prek-Murci, Po-Kolpljani — in imena: Sorica, Sava, Mura, Kolpa. —

Poslednjič moram povedati, da ni pri Karlovcu nobene rečice po imenu „Banija“, da tedaj tudi ne more biti, da bi bili dali „stari Banijani“ (Panonci) Kupi sinonimiško poznamljenje, češ, da ste si sestrice, kakor g. Terstenjak pravi. Banija se zove predmestje Karlovske, zato ker je nekdanj pod bana Zagrebškega spadalo, dokler je bilo mesto na drugo stran Kolpe še „militarsko“.

Toliko v poterjenje mojih misel. Zavoljo tega pa častiti gospod! ne mislite, da sem Vam nasprotnik v kakem drugem pomenu. Treba je, da se v važnih rečeh odkritoserčno pogovorimo, in če si smo tu in tam kake navskriž-misli, ne, da bi se pisano gledali zavoljo tega. Čast in poštenje Vam, obširni učenosti, hvale vredni veliki marljivosti in iskrenemu rodoljubu Vašemu, po katerem ste nanosili in še nanašate naslednikom svojim lepo reč gradiva za novo krasno poslopje, — al čast in poštenje bote gotovo tudi Vi tistim dali, kateri, spremljaje Vas na Vašem trudopoinem potu, odkritoserčno spregovoré navskriž-misli v razjasnenje resnice, da v ljubezni domovinski se ne zaidemo predelež in da „ne quid nimis“ ne izhaja na dan. J. Navratil.

Ozir po svetu.

Strupena muha v južni Afriki.

W. Oswell je najdel to muho, katero domači tetsé imenujejo, v izhodnih krajih Limpopo-a, v okolici Sebitoani. Domači se te muhe tako bojé, da se varno ogibljejo krajev, kjer ta strupena muha živi, in tudi živino le ponoči memo gonijo. Oswell zagotavlja po svojih lastnih skušnjah, da 3 ali 4 tach muh zamore vola umoriti. Preiskoval je blizo 20 volov, ki so po takem piku poginili, in najdel je posebno serce, pljuča in jetra bolne; serce je bilo vselej kakor cunj mehko in kri povsod je bila sila gosta in kakor beljak tudi po farbi, da rok ni rudečila. Oswell meni, da razun kože vsaka druga domača živina pogine, ako jo piči ta muha; divja zverina pa kakor tudi človek le hudo zbolí po piku. Arnaud terdi, da ravno to muho je najdel severno od ravnika (equatorja) v Sennaar-i; tudi tam je pičena živina po-

ginila, in on sam je več kot 4 mesce strašne bolečine prestopati mogel po piku strupene muhe.

(Comptes rendus October 1852.)

Pogled v Bosno in Hercegovino na Turškem.

Število katoličanov je v Bosni in Hercegovini blizo 112.000 duš, ki prebivajo v 14.570 hišah, ako se ondanje revne kočé hiše imenovati smejo.

Vsi katoličani Bosne stojé, kar cerkvene zadeve utiče, pod apostolskim vikariatom, ki je bil osnovan leta 1701, in čuje nad 49 farami. Vsi fajmoštri in kaplani so frančiškani, ki imajo v Bosni 3 samostane (klostre), namreč v Fojnici, Kresovi in Sutinski. Pri samostanu v Fojnici, ki je naj premožniši Bosniških samostanov in se mu pravi „pri sv. Duhu“, je 150 katol. hiš, 1 fara in 1 šola. Turki imajo tukaj 160 hiš, 2 lesene in eno zidano cerkev. 26 far spada pod ta samostan. — Drugi samostan v Sutinski „pri sv. Klari“ in s cerkvijo „pri sv. Gregorju“, kjer je bilo pokopališče nekdanjih bosniških kraljev kersanske vére, je obdan s 30 hišami katoliških prebivavcev; pod ta samostan spada 19 far. Ena sama lesena in zapuščena turška cerkev, nek naj starejši v Bosni, je tukaj; nekdanji bosniški kralji so tu stanovali, zato se je imenoval ta kraj „dvor kraljevski“. — Tretji samostan v Kresovi „pri sv. Katarini“ je obdan od 200 katol. hiš, tudi tukaj je šola; 4 fare spadajo pod ta kloster. Turki imajo 30 hiš in cerkev.

Katoličani v Hercegovini imajo 2 vikariata. Pervi vikariat ima samostan na „širokem bregu“. Sevnica je stolnica škofa Barišič-a; v ta vikariat, ki je bil leta 1845 ločen od Bosne, spada 14 far. — Drugi vikariat Trebinje je bil osnovan leta 1843, ima 5 far in šteje 8000 katoličanov, ki stojé pod škofom Dubrovniškim (Ragusa), kteremu pa, kakor je znano, Omer-paša in veziri niso dovolili birmati v Hercegovini.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Gradca 13. nov. (Iskrena reč o Stanko Vrazovi zapuščini).

Ko je sebi zao, kako će
biti drugom dobar. Nar. prisl.

Ne morem se zdržati, da ne pregovorim o stvari, ktera me je u dnu srca ganila.

Dvé leti je, ker nam je umrl Stanko Vraz, in prehitro zašlo svitlo sonce za temne gore. Spomena njegova bo večna, in dela njegova mu stavijo spominek, ki bo trpel, dokler bode slovanskega roda kaj. Visoki duh Vrazov ni nam zapustil samo po slovanstvu že znanih del, ampak od njega je še drugih dragocenih reči, ktere se v temi počivajo.

Govorilo se je večkrat o izdavanji njegovih del in ako se ne motim, je „matica ilirska“ dala dvéma odbornikom Stankova dela v presojenje, ker, kakor je znano, podaril je rajni Stanko vse rokopise svojim sestram, misleči jim malo pomoč zapustiti. Pa glej! omenjena moža sta cenila te dragocenosti z bornimi — 50 forinti! Ko sem to prvokrat v „Nevenu“ čital, sem mislil, da je tiskarska pomota, in da saj še jedne ničice (nule) manjka; poslej pa ko sem bral to tudi v drugih časnikih, me je to tako ganilo, da sem začel na vse misliti. Ako bi bil Stanko samo jedno pesmico od visokega svojega duha zapustil, bi bila gotovo več vredna od bornih tih 50 forint. Vém, da bodeta rekla gosp. presojevalca: „naša matica je siromašna, in tiskarni troški bodejo veliki“. Na to jim odgovorim: naj se spomnita gosp. pretresovalca, kako je mogla ne šo pred mnogo let dati po 100 fl. za dela, ki se gotovo s Stankovimi primerjati ne morejo, in prašam gosp.